

LAKIVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle markkinaoikeutta ja oikeudenkäyntiä markkinaoikeudessa koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 9 päivänä lokakuuta 2012 lähettänyt lakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle markkinaoikeutta ja oikeudenkäyntiä markkinaoikeudessa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 124/2012 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 33/2012 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- erityisasiantuntija Jussi Karttunen, oikeusministeriö
- tekijänoikeusneuvos Viveca Still, opetus- ja kulttuuriministeriö
- neuvotteleva virkamies Liisa Huhtala, työ- ja elinkeinoministeriö
- presidentti Pauliine Koskelo ja oikeusneuvos Jukka Sipponen, korkein oikeus
- hallintoneuvos Kari Kuusiniemi, korkein hallinto-oikeus
- presidentti Mikko Könkkölä, Helsingin hovioikeus

- hallintojohtaja Tarja Honkanen, Helsingin käräjäoikeus
- ylituomari Kimmo Mikkola, markkinaoikeus
- ylijohtaja Eero Mantere, Patentti- ja rekisterihallitus
- lakimies Anne Horttanainen, Keskuskaupapakamari
- johtaja Marcus Wiklund, Sanoma Oyj
- General Manager, Intellectual Asset Management Timo Vuorimies, Wärtsilä Oy Abp
- asiantuntija Riikka Tähtivuori, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- asianajaja Ben Rapinoja, Suomen Asianajajaliitto
- sihteeri, eurooppapatenttiasiamies Matti Brax, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys ry
- lainopillinen asiamies Anja Tuomola, Suomen Yrittäjät ry
- projektinjohtaja Lauri Kaira, Luovan työn tekijät ja yrittäjät (Lyhty)
- professori Niklas Bruun
- professori Antti Jokela.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- liikenne- ja viestintäministeriö
- Helsingin hallinto-oikeus
- Viestinnän Keskusliitto ry
- Suomen Keksijäin Keskusliitto KEKE ry
- Suomen Journalistiliitto ry
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Teknologiateollisuus ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki markkinaoikeudesta ja laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa. Nykyinen markkinaoikeuslaki ja eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annettu laki vastaavasti kumottaisiin. Lisäksi esitykseen sisältyvät ehdotukset laiksi patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain kumoamisesta sekä 37 lain muuttamisesta.

Esityksen päätavoitteena on teollisoikeuksien myöntämisen sekä teollis- ja tekijänoikeuksien toteuttamisen tehostaminen kehittämällä mainittuihin asioihin liittyvää tuomioistuinjärjestelmää. Tarkoituksena on vähentää teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden käsittelyn hajaantuneisuutta nykyisestä. Lisäksi keskeisiä tavoitteita ovat tuomioistuin käsittelyn asiantuntemus, korkea laatu ja nopeus.

Mainitut tavoitteet toteutettaisiin keskittämällä teollis- ja tekijänoikeudellisia asioita koskeva ratkaisutoiminta mahdollisimman suuressa määrin samaan oikeuspaikkaan, markkinaoikeuteen. Ratkaisutoiminnan asiantuntemusta pyritäisiin parantamaan myös ratkaisukokoonpanoja ja kelpoisuusehtoja koskevalla sääntelyllä.

Esityksessä ehdotetaan, että markkinaoikeuteen keskitettäisiin muutoksenhaku teollisoikeuksia myöntävien rekisteriviranomaisten päätöksistä sekä lisäksi kaikkien teollis- ja tekijänoikeudellisten riita- ja hakemusasioiden käsittely, kuten myös mainittuihin asioihin liittyvien turvaamistoimiasioiden käsittely. Lisäksi markkinaoikeuteen ohjattaisiin valitukset Viestintäviraston verkkotunnuslain nojalla tekemistä päätöksistä.

Muiden kuin markkinaoikeuteen keskitettäväksi ehdotettavien, tällä hetkellä Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan käsiteltäväksi kuuluvien valitusten osalta muutoksenhaku ohjattaisiin tapahtumaan valituslautakunnan sijasta Helsingin hallinto-oikeuteen. Tämä mahdollistaisi Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan lakkauttamisen.

Markkinaoikeus olisi pääsääntöisesti päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lainoppinutta jäsentä. Patenttia, hyödyllisyysmallia ja piirimallia koskevissa riita-asioissa markkinaoikeus olisi kuitenkin lähtökohtaisesti päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lainoppinutta jäsentä ja markkinaoikeusinsinööri. Asioissa, joissa valitetaan Patentti- ja rekisterihallituksen patenttia, hyödyllisyysmallia tai piirimallia koskevasta päätöksestä, markkinaoikeus olisi päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu lainoppinut jäsen, markkinaoikeusinsinööri sekä lisäksi toinen markkinaoikeusinsinööri tai sivutoiminen asiantuntijajäsen. Patenttia, hyödyllisyysmallia ja piirimallia koskevissa asioissa kokoonpanosääntelyllä turvattaisiin siten myös tekninen asiantuntemus ratkaisutoiminnassa.

Sekä markkinaoikeuden vakinaisilta jäseniltä että sivutoimisilta asiantuntijajäseniltä edellytettäisiin erityisten kelpoisuusvaatimusten täyttämistä.

Valitukset rekisteriviranomaisten teollisoikeuden myöntämistä tai rekisteröintiä koskevista päätöksistä käsiteltäisiin markkinaoikeudessa hallintolainkäyttölain järjestyksessä. Teollis- ja tekijänoikeudelliset riita- ja hakemusasiat käsiteltäisiin markkinaoikeudessa lähtökohtaisesti oikeudenkäymiskaaren mukaisesti.

Rekisteriviranomaisten päätösten osalta markkinaoikeuden ratkaisuihin olisi mahdollista hakea muutosta edelleen valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuista teollis- ja tekijänoikeudellisissa riita- ja hakemusasioissa tapahtuisi valittamalla korkeimpaan oikeuteen nykyistä valituslupajärjestelmää noudattaen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2013 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti 1.9.2013 lukien, lukuun ottamatta 16. lakiehdotusta, jonka on tarkoitus tulla voimaan myöhemmin lailla säädettävänä ajankohtana, arviolta noin puoli

vuotta sen jälkeen, kun mainitut muut lait ovat tulleet voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien asioiden keskittäminen

Immateriaalioikeudet eli aineettomat oikeudet jaetaan perinteisesti teollis- ja tekijänoikeuksiin. Teollisoikeuksia ovat muun muassa patentti-, tavaramerkki- ja mallioikeus ja tekijänoikeuksia vuorostaan muun muassa kirjallisten ja taiteellisten teosten suoja.

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia asioita käsitellään nykyisin hajaantuneesti useissa eri oikeuspaikoissa. Keskeisimmät teollisoikeudelliset riita- ja hakemusasiat on keskitetty ensimmäisessä oikeusasteessa Helsingin kärjäoikeuteen, jossa käsitellään myös kaikki teollisoikeudelliset rikosasiat. Tekijänoikeudellisia riita-, hakemus- ja rikosasioita käsitellään puolestaan kaikissa kärjäoikeuksissa. Kärjäoikeuden päätökseen mainituissa asioissa saa hakea muutosta hovioikeudelta ja hovioikeuden päätöksestä edelleen korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Lisäksi teollisoikeudellisia asioita käsitellään hallinnollisessa menettelyssä rekisteriviranomaisissa. Rekisteriviranomaisen teollisoikeuden myöntämistä tai rekisteröintiä koskevasta päätöksestä haetaan muutosta valittamalla Patentti- ja rekisterihallituksen yhteydessä toimivaan valituslautakuntaan. Muutosta valituslautakunnan päätökseen haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Teollis- ja tekijänoikeusasioiden käsittelyn kehittämistä ja tehostamista on pohdittu vuosikymmenen ajan useissa eri työryhmissä. Esillä on ollut erilaisia vaihtoehtoja asioiden käsittelyn keskittämiseksi mahdollisimman laajasti samaan toimielimeen. Vaihtoehtoina on pohdittu mm. riita- ja rikosasioiden keskittämistä, riita-asioiden ja hallinnollisessa menettelyssä käsiteltävien valitusasioiden keskittämistä sekä riita-

ja rikosasioiden sekä hallinnollisessa menettelyssä käsiteltävien valitusasioiden keskittämistä. Keskeisinä oikeuspaikkavaihtoehtoina teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittämiseksi on pidetty Helsingin kärjäoikeutta ja markkinaoikeutta.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa on linjattu, että immateriaalioikeusasioiden käsittely keskitetään markkinaoikeuteen ja huolehditaan riittävistä voimavaroista. Nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys pohjautuu tähän linjaukseen. Esityksessä ehdotetaan, että markkinaoikeuteen keskitettäisiin muutoksenhaku teollisoikeuksia myöntävien rekisteriviranomaisten päätöksistä sekä lisäksi kaikkien teollis- ja tekijänoikeudellisten riita- ja hakemusasioiden käsittely, kuten myös mainittuihin asioihin liittyvien turvaamistoimi-asioiden käsittely. Lisäksi markkinaoikeuteen ohjattaisiin valitukset Viestintäviraston verkotunnuslain nojalla tekemistä päätöksistä.

Lakivaliokunta katsoo, että teollis- ja tekijänoikeusasioiden käsittelyn nykyinen hajaantuneisuus eri oikeuspaikkoihin on ongelmallista erityisesti asianosaisten kannalta. Teollis- ja tekijänoikeusasioiden käsittelyn mahdollisimman laajalla keskittämisellä voidaankin paitsi selkeyttää organisaatiota myös parantaa asioiden käsittelyn laatua ja tehokkuutta. Keskittämistä puoltaa myös se, että kyseessä on määrältään suhteellisen pieni asiaryhmä, joka edellyttää syvällistä erityisasiantuntemusta.

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta kannattaa esityksessä ehdotettujen teollis- ja tekijänoikeusasioiden keskittämistä markkinaoikeuteen. Näin markkinaoikeus käsittelee jatkossa immateriaalioikeuksia koskevia riita- ja hakemusasioita ensimmäisenä asteena sekä hallinnollisessa menettelyssä käsiteltäviä valitusasioita muutoksenhakuasteena. Mainittujen asioiden keskittäminen markkinaoikeuteen on

luontevaa ottaen huomioon, että markkinaoikeus käsittelee jo nykyisin asioita sekä hallintolainkäytön järjestyksessä että sen mukaan kuin oikeudenkäymiskaaressa säädetään riita-asioiden käsittelystä. Ratkaisevassa asemassa keskittämisen kannalta voidaan pitää hallinnollisessa menettelyssä käsiteltäviä valitusasioita, sillä niitä käsitellään keskimäärin noin 200 vuositteittain. Riita-asioita käsitellään vuorostaan vuositteittain keskimäärin noin 100 ja rikosasioita noin parikymmentä. Markkinaoikeuden asiämäärä kasvaisi näin ollen noin 300 asialla vuodessa.

Perustuslakivaliokunta katsoo esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 33/2012 vp), että ehdotettu markkinaoikeuden toimialan laajennus pysyy perustuslain 98 §:n puitteissa. Muutoinkin perustuslakivaliokunta katsoo, että markkinaoikeuden ehdotettu toimiala on täsmällisesti määritelty ja esityksessä on esitetty perustuslain kannalta riittävät perusteet immateriaali-oikeudellisten asioiden keskittämiseksi markkinaoikeuteen.

Esitys ei koske teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia rikosasioita, mistä seuraa, että niitä käsitellään jatkossakin asiasta riippuen joko Helsingin kärjäoikeudessa tai kaikissa kärjäoikeuksissa. Lisäksi kärjäoikeudet ovat jatkossakin toimivaltaisia käsittelemään teollis- tai tekijänoikeudellisen rikosasian yhteydessä esitetyt korvausvaatimukset. Keskittäminen ei näin ollen toteudu kaikilta osin, mitä voidaan pitää sinällään valitettavana. Toisaalta keskittämisen ulkopuolelle jäävien rikosasioiden määrä on suhteellisen vähäinen muihin teollis- ja tekijänoikeusasioihin verrattuna.

Esityksen myötä markkinaoikeuden toimiala laajenee ja sen käsiteltävänä olevat asiämäärät lisääntyvät. Myös teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien asioiden ratkaisukokoonpanoja vahvennetaan kyseisten asioiden edellyttämän erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi. Esityksestä ilmenee, että uudistuksesta aiheutuvat kustannukset on otettu huomioon valtion vuoden 2013 talousarviossa samoin kuin vuosien 2013–2016 kehyspäätöksessä. Valiokunta pitää uudistukselle asetettujen tavoitteiden saavut-

tamiseksi välttämättömänä, että markkinaoikeuden voimavarojen riittävydestä huolehditaan.

Ratkaisukokoonpanot ja kelpoisuusvaatimukset

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien asioiden edellyttämän asiantuntemuksen turvaamiseksi hallituksen esityksessä on kiinnitetty erityistä huomiota markkinaoikeuden ratkaisukokoonpanoihin ja jäsenten kelpoisuusvaatimuksiin.

Markkinaoikeuden peruskokoonpanon teollis- ja tekijänoikeudellisissa asioissa muodostaisi kolme lainoppinutta jäsentä. Tämä perustuu siihen, että markkinaoikeus toimii lähtökohdaisesti jo nykyisin monijäsenisessä kokoonpanossa (kollegio). Patenttia, hyödyllisyysmallia ja piirimallia koskevissa riita-asioissa kokoonpano olisi kuitenkin kolme lainoppinutta jäsentä ja markkinaoikeusinsinööri. Jos taas kyse on asiasta, jossa valitetaan patenttia, hyödyllisyysmallia tai piirimallia koskevasta Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksestä, markkinaoikeus olisi päätösvaltainen kokoonpanossa, johon kuuluu lainoppinut jäsen ja markkinaoikeusinsinööri sekä lisäksi toinen markkinaoikeusinsinööri taikka esityksessä tarkoitettu sivutoiminen asiantuntijajäsen. Se, että edellä mainituissa keksintöjä koskevissa asioissa ratkaisukokoonpanoon kuuluu sekä lainoppineita jäseniä että teknisen asiantuntemuksen omaavia jäseniä, on lakivaliokunnan mielestä tärkeää markkinaoikeuden ratkaisutoiminnan laadun turvaamiseksi. Valiokunta kannattaa myös sitä, että keksintöjä koskevissa valitusasioissa ratkaisukokoonpanossa on joustavuutta markkinaoikeusinsinöörin ja sivutoimisen asiantuntijan käyttämisessä, sillä näin voidaan parhaiten varmistaa se, että ratkaisukokoonpanon asiantuntemus vastaa mahdollisimman hyvin sitä tekniikan alaa, johon ratkaistavana oleva asia liittyy.

Keksintöjä koskevissa valitusasioissa markkinaoikeuden kokoonpanon enemmistön muodostaisivat muut kuin lainoppineet henkilöt. Valiokunnalla ei kuitenkaan ole tähän huomauttamista ottaen huomioon valitusasioiden luon-

ne, tarve turvata kokoonpanon tekninen asiantuntemus samoin kuin se, että kokoonpanon lainoppinut jäsen toimisi aina sen puheenjohtajana. Lisäksi on huomattava, että esitys mahdollistaa ratkaisukokoonpanon vahvistamisen lainoppineella jäsenellä tai enintään kahdella asiantuntijajäsenellä. Käytettävissä on myös mahdollisuus asian siirtämiseen vahvennetun istunnon tai täysistunnon käsiteltäväksi.

Nimitettäessä asiantuntijajäseniä markkinaoikeuteen valiokunta pitää tärkeänä, että kaikki niin tekniikan kuin taiteenkin alat tulevat kateuiksi.

Muutoksenhaku teollis- ja tekijänoikeuksia koskeissa asioissa

Yleistä

Esityksen mukaan teollis- ja tekijänoikeudelliset riita- ja hakemusasiat käsiteltäisiin markkinaoikeudessa lähtökohtaisesti oikeudenkäymiskaaren mukaisesti. Markkinaoikeuden ratkaisuihin teollis- ja tekijänoikeudellisissa riita- ja hakemusasioissa olisi mahdollista valittaa korkeimpaan oikeuteen nykyistä valituslupajärjestelmää noudattaen.

Valitukset rekisteriviranomaisten teollisoikeuden myöntämisestä tai rekisteröintiä koskevista päätöksistä käsiteltäisiin markkinaoikeudessa hallintolainkäyttölain järjestyksessä. Markkinaoikeuden antamiin ratkaisuihin saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valituslupan. Muiden kuin markkinaoikeuteen keskitettäväksi ehdotettavien, tällä hetkellä Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan käsiteltäväksi kuuluvien valitusten osalta muutoksenhaku ohjattaisiin Helsingin hallinto-oikeuteen, mikä mahdollistaisi Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan lakkauttamisen.

Ehdotettu sääntely merkitsee muutosta nykytilaan sekä riita- ja hakemusasioissa että hallinnollisissa valitusasioissa, sillä kummallakin muutoksenhakulinjalla markkinaoikeuden ratkaisun saaminen ylimpään tuomioistuimeen edellyttää valituslupaa.

Perustuslakivaliokunta on hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa arvioinut muutoksenhakua koskevaa sääntelyä perustuslain 21 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunta toteaa, että muutoksenhakuoikeus on perustuslain mukainen pääsääntö, josta on toisaalta mahdollista säätää lailla vähäisiä poikkeuksia. Lisäksi perustuslakivaliokunta toteaa aiempiin lausuntoihinsa viitaten, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettu velvoite, jonka mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteenä, ei edellytä muutoksenhakuoikeuden turvaamista toiseen oikeusasteeseen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan päätenyt siihen, ettei ehdotettu sääntely rajoita oikeutta saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi, sillä valitusoikeutta markkinaoikeuteen ei rajoiteta. Sen sijaan perustuslakivaliokunta on katsonut, että ehdotus rajoittaa valitusoikeutta markkinaoikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja korkeimpaan oikeuteen.

Muutoksenhaku korkeimpaan oikeuteen

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa päätenyt siihen, ettei ehdotettu sääntely muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen esitetyssä yhteydessä vaaranna asianosaisten oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin eikä muodostu perustuslain 21 §:n 2 momentin vastaiseksi. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että markkinaoikeuden päätöksiin markkinaoikeudellisissa asioissa saa nykyisin hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen valituslupajärjestelmää noudattaen. Lisäksi perustuslakivaliokunta on katsonut, että asianosaisten oikeusturvan kannalta merkitystä on sillä, että ehdotetussa sääntelyssä teollis- ja tekijänoikeuksien erityisasiantuntemus pyritään takaamaan muun muassa tuomioistuimen ratkaisukokoon-

panoja ja jäsenten kelpoisuusehtoja koskevalla sääntelyllä samoin kuin sillä, että ehdotettu sääntely edistää oikeudenkäyntimenettelyn joutuisuutta. Toisaalta perustuslakivaliokunnan mielestä mitään estettä ei perustuslain näkökulmasta kuitenkaan ole sillekään, että muutoksenhaku ohjataan hovioikeuteen.

Lakivaliokunnan kuulemat asiantuntijat ovat olleet muutoksenhausta markkinaoikeuden ratkaisuun teollis- ja tekijänoikeuksia koskevassa riita- ja hakemusasiassa erimielisiä: osa on kannattanut hallituksen esityksessä ehdotettua ratkaisua, kun taas osan mielestä muutoksenhaku pitäisi ohjata hovioikeuteen, jonka ratkaisusta saisi hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan.

Lakivaliokunta on asiaa harkittuaan päätenyt puoltamaan hallituksen esityksessä ehdotettua ratkaisua. Asian harkinnassa valiokunta on antanut merkitystä sille, että markkinaoikeus on erityistuomioistuimien, jonka ratkaisusta haetaan jo nykyisin muutosta suoraan korkeimmalta oikeudelta valituslupajärjestelmän kautta. Muutoksenhaun ohjaaminen markkinaoikeudesta yleiseen tuomioistuimeen olisi tässä suhteessa poikkeuksellista. Erityistä painoarvoa valiokunta on kuitenkin antanut sille, että ehdotuksessa on kiinnitetty erityistä huomiota markkinaoikeuden kokoonpanoon ja jäsenten kelpoisuusehtoja koskevaan sääntelyyn teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi. Tämä on tärkeää ottaen huomioon teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden erityispiirteet. Valiokunnan mielestä markkinaoikeuden vahvennetuilla ja asiantuntevilla kokoonpanoilla voidaan merkittävästi parantaa asianosaisten oikeusturvaa, sillä mahdollisimman laadukkaiden ratkaisujen syntymisen jo ensimmäisessä asteessa voidaan arvioida vähentävän tarvetta hakea ratkaisuun muutosta. Tämä vuorostaan lyhentää oikeudenkäyntien kestoa ja vähentää asianosaisten oikeudenkäyntikustannuksia. Ottaen huomioon markkinaoikeuden vahvat ja asiantuntevat kokoonpanot muutoksenhaun ohjaaminen hovioikeuteen ei olisi valiokunnan näkemyksen mukaan pelkästään säännösmuutosasia, vaan edellyttäisi myös hovioikeuden imma-

teriaalioikeudellisen ja teknisen asiantuntemuksen vahvistamista. Tämän toteuttaminen saattaisi olla haasteellista myös käytännön tasolla, sillä immateriaalioikeudellisten asioiden käsittelyn vaatiman erityisasiantuntemuksen omaavia on Suomen kokoisessa maassa rajallinen määrä.

Ehdotetun sääntelyn mukaan markkinaoikeuden ratkaisusta saisi hakea muutosta korkeimmalta oikeudelta, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan. Valitusluvan myöntämisen perusteista säädetään oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:ssä. Käytännössä keskeinen on ennakkopäätösperuste. Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa huomauttanut siitä, että valituslupa voidaan myöntää myös sellaisessa tapauksessa, jossa valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy. Lakivaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan esittämään ja katsoo, että muun painavan syyn arvioinnissa tulisi immateriaalioikeudellisissa asioissa ottaa huomioon kyseisen asian merkitys samoin kuin oikeusturvan takaamisen tarve ottaen huomioon, että korkein oikeus on immateriaalioikeudellisissa asioissa ainoa muutoksenhakuaste.

Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan päätenyt siihen, ettei ehdotettu sääntely valitusluvan hakemisesta korkeimmalta hallinto-oikeudelta hallinnollisissa valitusasioissa muodostu ongelmalliseksi perustuslain 21 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunta viittaa lausunnossaan vastikään antamaansa lausuntoon, jossa se on tarkistanut aiempaa kantaansa hallinto-oikeudellisen valituslupajärjestelmän poikkeuksellisuudesta todeten lisäksi, että valituslupajärjestelmään ja sen laajentamiseen ei enää ole perusteita suhtautua lähtökohtaisen pidättyvästi (PeVL 32/2012 vp). Perustuslakivaliokunta korostaa, että perustuslain 21 §:n kannalta asiaa tarkasteltaessa keskeistä on varmistua siitä, että muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena turvaa sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdol-

lista. Nyt käsillä olevassa esityksessä perustuslakivaliokunta on pitänyt oikeusturvan taiteiden kannalta olennaisena sitä, että rekisteriviranomaisen päätöksiin haetaan jatkossa muutosta riippumattomalta tuomioistuimelta eli markkinaoikeudelta, jossa noudatettava oikeudenkäyntimenettely täyttää perustuslain 21 §:ssä oikeudenmukaiselle oikeudenkäynnille asetetut vaatimukset. Niin ikään perustuslakivaliokunta on pitänyt merkityksellisenä tarkoitusta turvata teollisoikeuksien asiantuntemus markkinaoikeudessa samoin kuin sitä, että valituslupajärjestelmä todennäköisesti lyhentää keskimääräisiä asioiden käsittelyaikoja, mikä on tärkeää tällaisissa asioissa, joissa asioiden käsittelyn joutuisuuden vaatimus on keskeinen.

Lakivaliokunta pitää hallituksen esityksessä ehdotettua muutoksenhakusäätelyä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena ja puoltaa sen hyväksymistä. Lisäksi valiokunta toteaa tässä yhteydessä selvyyden vuoksi, että hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutoksia korkeimman hallinto-oikeuden kokoonpanoa koskevaan säätelyyn. Tästä seuraa, että korkeimman hallinto-oikeuden käsitellessä keksintöjä koskevia valitusasioita noudatetaan voimassa olevia kokoonpanosäännöksiä. Jos kysymys on esimerkiksi patenttiasiaa koskevan valituslupahakemuksen käsittelystä, korkein hallinto-oikeus voi ratkaista asian joko kolmijäsenisessä kokoonpanossa tai kokoonpanossa, johon kuuluu kolmen jäsenen lisäksi ne asiantuntijajäsenet, joiden osallistumisesta muutoin ratkaisukokoonpanoon on erikseen säädetty, taikka kokoonpanossa, johon kuuluu viisi jäsentä sekä ne asiantuntijajäsenet, joiden osallistumisesta muutoin ratkaisukokoonpanoon on erikseen säädetty (korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 6 § ja korkeimman hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenistä annetun lain 1 §:n 2 momentti).

Seuranta

Ehdotetussa säätelyssä on kyse merkittävistä muutoksista teollis- ja tekijänoikeusasioiden käsittelyyn. Tämän vuoksi lakivaliokunta pitää

tärkeänä, että uudistuksen toimivuutta ja vaikutuksia seurataan tarkoin.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki markkinaoikeudesta

1 luku. Yleiset säännökset.

1 §. Markkinaoikeuden tehtävä ja toimivalta. Eduskunta on 20.11.2012 arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä hyväksynyt lain markkinaoikeuslain 1 ja 5 §:n muuttamisesta (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Kyseisessä yhteydessä on tehty markkinaoikeuden käsiteltäväksi tulevien asioiden osalta sellainen linjaus, että markkinaoikeudessa tulisivat käsiteltäväksi jatkossa vain Finanssivalvonnasta annetussa laissa tarkoitettuja seuraamuksia koskevat asiat. Tämän vuoksi muun ohella markkinaoikeuslain 1 §:ää on muutettu niin, että markkinaoikeus käsittelee myös ne asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi Finanssivalvonnasta annetussa laissa. Nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus uudeksi laiksi markkinaoikeudesta, ja nykyinen markkinaoikeuslaki kumotaan. Tämän vuoksi edellä mainittu linjan muutos on tarpeen ottaa huomioon käsillä olevassa lakiehdotuksessa.

Käsiteltävänä olevan pykälän *1 momentin* mukaan markkinaoikeus toimii kilpailu- ja hankinta-asioiden, teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden sekä markkinaoikeudellisten asioiden erityistuomioistuimena. Valiokunta katsoo, että edellä tarkoitettuja seuraamuksia koskevat asiat eivät luontevasti sisälly mihinkään mainittuun asiaryhmään. Kyseisten asioiden huomioon ottamiseksi valiokunta ehdottaa, että momentissa viitataan "kilpailu- ja valvonta-asioihin".

2 luku. Henkilöstö.

4 §. Jäsenten kelpoisuus ja nimittäminen. Edellä 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa selotetuista syistä valiokunta ehdottaa, että pykälän *1 momenttia* tarkistetaan siten, että ylituomarilta ja markkinaoikeustuomarilta edellytetään

lisäksi perehtyneisyyttä kilpailu- tai valvonta-asioihin. Momenttiin on tehty lisäksi vähäisiä kielellisiä tarkistuksia.

7 §. Asiantuntijajäsenten kelpoisuus. Pykälässä säädetään markkinaoikeuden asiantuntijajäsenen kelpoisuudesta. Eduskunnan 20.11.2012 hyväksymän arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä markkinaoikeuslain 5 §:n 3 momenttia on muutettu niin, että myös Finanssivalvonnasta annetussa laissa tarkoitettujen asioiden käsittelyyn osallistuvalla asiantuntijajäseneltä edellytetään momentissa mainittua kelpoisuutta. Koska nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus uudeksi laiksi markkinaoikeudesta ja nykyinen markkinaoikeuslaki kumotaan, on edellä mainittu nykyiseen markkinaoikeuslakiin tehty muutos tarpeen ottaa huomioon nyt käsillä olevassa pykälässä. Tämän vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttiin lisätään sanat "*markkinointiin*" ja "*arvopaperimarkkinoihin*". Lisäksi edellä 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa selostetuista syistä valiokunta ehdottaa, että momentissa viitataan kilpailu- ja valvonta-asioihin.

3 luku. Asioiden käsittely.

29 §. Jaoston puheenjohtajan tehtävään määrittäminen. Pykälän 1 momenttia on tarkistettu kielellisesti.

2. Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa

1 luku. Yleiset säännökset.

2 §. Kilpailuasiat. Edellä 1. lakiehdotuksen 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on selostettu arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp) tehtyä linjanmuutosta ja nykyisen markkinaoikeuslain muutoksia. Koska nykyinen markkinaoikeuslaki edellä mainituin tavoin kumotaan, on siihen tehtyt muutokset tarpeen ottaa huomioon myös nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen 2. lakiehdotuk-

sessä. Nyt käsillä olevassa pykälässä säädetään markkinaoikeuden kilpailuasioina käsiteltävistä asioista. Edellä 1. lakiehdotuksen 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että nyt käsiteltävänä olevan pykälän otsikko muutetaan otsikoksi "*Kilpailu- ja valvonta-asiat*" ja vastaava ilmaisun muutos tehdään myös pykälän 1 ja 2 momentin johtolauseeseen. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momenttiin lisätään uusi 7 kohta, jossa viitataan Finanssivalvonnasta annettuun lakiin (878/2008).

4 §. Teollis- ja tekijänoikeudelliset asiat. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentissa käytetty ilmaisu "*riita- ja hakemusasiat*" muutetaan ilmaisuksi "*riita-asiat*", jotta säännös vastaa 19. lakiehdotuksen 10 a §:ssä käytettyä ilmaisua.

5 §. Toimivalta teollis- ja tekijänoikeudelliseen asiaan liittyvässä riita-asiassa. Pykälän 1 momentissa säädetään markkinaoikeuden toimivalta käsitellä teollis- ja tekijänoikeudelliseen asiaan liittyvä muu riita-asia. Tämä olisi mahdollista, jos kantaja nostaa kanteet samaan aikaan ja kanteet johtuvat olennaisesti samasta perusteesta. Hallituksen esityksessä säännöksessä tarkoitettua mahdollisuutta pidetään asianosaisten kannalta tarkoituksenmukaisena. Kanteiden samanaikaisuusvaatimus on ehdoton, millä pyritään rajaamaan markkinaoikeuden toimivalta mahdollisimman tarkkarajaisesti.

Lakivaliokunta pitää ehdotettua sääntelyä perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena, mutta katsoo, että joissakin yksittäistapauksissa kanteiden samanaikaisuusvaatimuksen ehdottomuus voi johtaa kantajan kannalta epätarkoituksenmukaiseen ja sääntelyn taustalla olevien tavoitteiden vastaiseen lopputulokseen. Näin voi olla esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa pykälän 2 momentissa tarkoitettua vastakanteessa esitetään sellainen uusi seikka, joka antaa kantajalle aiheen 1 momentissa tarkoitettun muun riita-asian kanteen laajentamiseen tai muuttamiseen, mutta tämä ei ole mahdollista kanteenmuutost- kieltoa koskevien säännösten nojalla. Edellä esi-

tetyt vuoksi valiokunta ehdottaa, että kanteiden samanaikaisuusvaatimus olisi pääsääntö, josta markkinaoikeus voisi erityisestä syystä poiketa. On kuitenkin perusteltua, että kanteen nostaminen on tällaisissa tapauksissa ajallisesti tarkoin rajattu. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lisäksi ajallisen takarajan asettamista kanteen nostamiselle.

6 §. Markkinaoikeudelliset asiat. Pykälä sisältää yleisen säännöksen markkinaoikeudessa markkinaoikeudellisina asioina käsiteltävistä asioista. Pykälässä viitataan lakeihin, joissa säädetään markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvista markkinaoikeudellisista asioista, tai nimenomaisesti niihin säännöksiin, joissa tietty pykälässä tarkoitettuna markkinaoikeudellisena asiana käsiteltävä asia säädetään markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaksi. Tarkoitus on, että pykälä vastaisi asiallisesti nykyisen eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain (1528/2001) vastaavaa säännöstä. Kyseinen laki on tarkoitus tässä yhteydessä kumota (2. lakiehdotuksen 8 luvun 1 §:n 2 momentti).

Eduskunta on 6.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta (HE 108/2012 vp — TaVM 9/2012 vp). Laki on vahvistettu 30.11.2012 ja se tulee voimaan 1.1.2013. Kyseisessä laissa viittaus Kuluttajavirastosta annettuun lakiin on muutettu viittaukseksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin. Nyt käsiteltävänä olevan pykälän 1 momentin 2 kohta tulee yhteensovittaa edellä mainitun lainmuutokseen kanssa, minkä vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että kohtaan sisältyvää lakiviittausta tarkistetaan.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa mainitaan Finanssivalvonnasta annettu laki (878/2008) ja 7 kohdassa arvopaperimarkkinalaki (495/1989). Eduskunta on 20.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Tässä yhteydessä on kumottu lain 3 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdat. Muutos liittyy edellä mainittuun arvopaperimarkki-

nalainsäädännön kokonaisuudistukseen, jonka myötä eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annettua lakia ei enää jatkossa sovelleta Finanssivalvonnasta annetussa laissa tai arvopaperimarkkinalaissa tarkoitettuihin asioihin. Nyt käsiteltävänä olevan pykälän 1 momentin 6 ja 7 kohta vastaavat asiallisesti edellä mainittuja kumottuja säännöksiä, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa, että ne poistetaan. Tämän vuoksi seuraavien kohtien numerointi muuttuu.

Eduskunta on 27.11.2012 hyväksynyt lain kaupallisten sopimusten maksuehdoista (HE 57/2012 vp — LaVM 14/2012 vp). Kyseisen lain 10 §:stä ilmenee, että lain 8 tai 9 §:ssä tarkoitettua ehtoa käyttäminen voidaan kieltää tuomioistuimen päätöksellä siten kuin elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetussa laissa (1062/1993) säädetään. Nyt käsiteltävänä olevan pykälän 1 momentin 8 kohdassa (HE:n 10 kohta) on mainittu kyseinen elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annettu laki. Kyseistä kohtaa voitaisiin siten soveltaa myös silloin, kun kyse on kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain tarkoittamista asioista. Lakivaliokunta kuitenkin katsoo, että on selkeämpää, jos laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista mainitaan nimenomaisesti 1 momentissa omana kohtanaan. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään tätä koskeva uusi 9 kohta. Lisäyksen johdosta momentin seuraavien kohtien numerointi muuttuu yhtä suuremmaksi.

2 luku. Kilpailu-asioiden käsittely.

1 §. Kilpailu-asioiden käsittely. Edellä 1. lakiehdotuksen 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että sekä nyt käsiteltävänä olevan 2 luvun että 1 §:n pykälän otsikon samoin kuin pykälän 1 ja 2 momentin sanamuotoa tarkistetaan viittaamalla kilpailu- ja valvonta-asioihin.

5 luku. Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely.

2 §. Asian vireillepanoon oikeutetut. Pykälässä säädetään markkinaoikeudellisten asioiden vireillepanoon oikeutetuista. Tarkoitus on, että py-

kälä vastaa asiallisesti tässä yhteydessä kumotavan eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain vastaavia säännöksiä.

Pykälän *1 momentin 2 kohtaan* on tarpeen tehdä vastaava lakiviittausmuutos Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin kuin edellä 1 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan.

Eduskunta on 27.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta (HE 57/2012 vp — LaVM 14/2012 vp). Tässä yhteydessä pykälän 1 momenttiin on lisätty uusi 7 a) kohta ja muutettu 8 kohtaa. Muutokset perustuvat samassa yhteydessä tehtyihin saatavien perinnästä annetun lain muutoksiin. Nyt käsiteltävänä olevan pykälän 1 momentin 3 kohta on tarpeen yhteensovittaa edellä mainitun lainmuutoksen kanssa.

Eduskunta on 20.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Tässä yhteydessä on muutettu lain 3 §:n 1 momentin 9 kohtaa niin, että siitä on poistettu viittaus Finanssivalvonnan valvonnassa olevan hakemukseen. Nyt käsiteltävänä olevan pykälän 1 momentin 4 kohta on tarpeen yhteensovittaa edellä mainitun lainmuutoksen kanssa, minkä vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että kohdasta poistetaan vastaava viittaus.

Samassa yhteydessä on myös kumottu eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 3 §:n 1 momentin 5 kohta, jonka mukaan arvopaperimarkkinalain nojalla käsiteltävä asia tulee vireille Finanssivalvonnan hakemuksella. Nyt käsiteltävänä olevan pykälän 1 momentin 5 kohdassa ehdotetaan otettavaksi huomioon lailla 891/2008 toteutetusta arvopaperimarkkinalain muuttamisesta aiheutunut muutos, jonka seurauksena markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvassa arvopaperimarkkinalain mukaisessa asiassa asian vireille panijana on se Finanssivalvonnan valvonnassa oleva eikä Finanssivalvonta. Tämäkin muutos on kuitenkin edellä mainitun arvopaperimarkkinalainsäädännön kokonaisuusdistuksen yhteydessä tehdyn linjanmuutoksen vuoksi käynyt tarpeettomaksi,

minkä vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että kohta poistetaan. Edellä mainitussa yhteydessä myös eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 3 §:n 1 momentin 6 kohta on kumottu, minkä vuoksi valiokunta ehdottaa sitä vastaavan nyt käsillä olevan pykälän 1 momentin 6 kohdan poistamista. Edellä mainitun johdosta momentin seuraavien kohtien numerointi muuttuu kahta pienemmäksi.

Eduskunta on 27.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 3 §:n muuttamisesta (HE 57/2012 vp — LaVM 14/2012 vp). Tässä yhteydessä pykälän 1 momentin 4 kohtaa on muutettu elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain muutosten vuoksi. Nyt käsiteltävänä olevan momentin 6 kohta (HE:n 8 kohta) on tarpeen yhteensovittaa edellä mainitun lainmuutoksen kanssa.

Pykälän 5 momentissa säädetään kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi tarkoittavan hakemuksen vireillepanosta. Eduskunta on 20.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Tässä yhteydessä on muutettu lain 3 §:n 2 momenttia niin, että siitä on poistettu viittaukset Finanssivalvonnan hakemukseen. Nyt käsillä olevan pykälän yhteensovittamiseksi mainitun lainmuutoksen kanssa lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 5 momentin 2 ja 3 kohta poistetaan. Lisäksi momentti on tarpeen sovittaa yhteen eduskunnan 27.11.2012 hyväksymän lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain 3 §:n muuttamisen kanssa (HE 57/2012 vp — LaVM 14/2012 vp), minkä johdosta valiokunta ehdottaa, että momenttiin lisätään uusi 2 kohta. Edellä mainittujen muutosten vuoksi momentin viimeisen kohdan numerointi muuttuu yhtä pienemmäksi.

3 §. Toissijainen vireillepano-oikeus. Pykälän 1 momenttiin on tarpeen tehdä vastaava lakiviittausmuutos Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin kuin edellä 1 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan.

Eduskunta on 20.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Tässä yhteydessä on kumottu lain 4 §:n 2 momentti, joka vastaa nyt käsillä olevan pykälän 2 momenttia. Nyt käsiteltävänä olevan pykälän yhteensovittamiseksi edellä mainitun lainmuutoksen kanssa lakivaliokunta ehdottaa, että pykälän 2 momentti poistetaan.

8 §. *Hakemuksen antaminen tiedoksi eräissä muissa tapauksissa.* Edellä selostettujen 2 §:n 1 momenttiin ehdotettujen muutosten vuoksi pykälän 1 momenttia tulee tarkistaa niin, että siinä viitataan 2 §:n 1 momentin 5 kohtaan, ja pykälän 2 momenttia niin, että siinä viitataan 2 §:n 1 momentin 7 kohtaan.

Eduskunta on 20.11.2012 hyväksynyt lain eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain muuttamisesta (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Tässä yhteydessä lain 12 §:stä on poistettu viittaus Finanssivalvontaan. Nyt käsillä oleva pykälä vastaa asiallisesti edellä mainitun lain 12 §:ää. Pykälän yhteensovittamiseksi edellä mainitun lainmuutoksen kanssa lakivaliokunta ehdottaa vastaavan viittauksen poistamista sen 2 momentista.

9 §. *Väliaikaista kieltoa koskevan vaatimuksen käsittely.* Pykälän 2 momenttiin on tarpeen tehdä vastaava lakiviittausmuutos Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin kuin edellä 1 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan.

15 §. *Korvaus valtion varoista.* Pykälän 1 momenttiin on tarpeen tehdä vastaava lakiviittausmuutos Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin kuin edellä 1 luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Lisäksi edellä selostettujen 2 §:n 1 momenttiin ehdotettujen muutosten vuoksi pykälän 2 momenttia tulee tarkistaa niin, että siinä viitataan 2 §:n 1 momentin 7 kohtaan.

6 luku. *Erinäiset säännökset.*

5 §. *Oikeudenkäynnin julkisuus.* Edellä 1. lakiehdotuksen 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että pykälässä viitataan kilpailu- ja valvonta-asioihin.

7 §. *Päätöksen antaminen tai julistaminen hallintolainkäyttöasiassa.* Edellä 1. lakiehdotuksen 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentissa viitataan kilpailu- ja valvonta-asioihin.

7 luku. *Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun.*

1 §. *Muutoksenhaku kilpailu- ja hankinta-asioissa.* Edellä 1. lakiehdotuksen 1 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa mainituista syistä valiokunta ehdottaa, että pykälän otsikossa samoin kuin pykälässä otetaan huomioon myös valvonta-asiat. Lisäksi pykälään on tehty vähäisiä kielellisiä tarkistuksia.

2 §. *Muutoksenhaku valitusasioissa.* Pykälän 1 momentissa säädetään, että valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa markkinaoikeuden päätöksen tiedoksisaannista. Ehdotetulla säännöksellä pyritään siihen, että myös teollisoikeudellisissa valitusasioissa noudatettaisiin hallintolainkäytönlain mukaista tavanomaista 30 päivän valitus-aikaa. Pykälän 2 momentissa säädetään kuitenkin mahdollisuudesta hakea uutta määrä-aikaa muutoksenhakua varten. Lakivaliokunta pitää tärkeänä, että teollisoikeudellisten asioiden käsittelyaikoja pyritään lyhentämään. Tämän vuoksi pääsääntö 30 päivän valitusajasta on kannatettava. Valiokunta pitää kuitenkin perusteltuna, että tuomioistuimella on yksittäistapauksessa mahdollisuus pidentää hakemukselta määräaikaa, sillä saadun selvityksen mukaan teollisoikeudellisissa valitusasioissa saattaa esiintyä tilanteita, joissa 30 päivän valitus-aika on liian lyhyt.

16. Laki patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain kumoamisesta

2 §. Pykälässä tarkoitetut Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnassa päätoimisesti toimivat ja 1. lakiehdotuksen mukaiset kelpoisuusehdot täyttävät virkamiehet voidaan säännöksen mukaan määrätä lain voimaan tullessa hoitamaan markkinaoikeuden markkinaoikeustuomarin tai markkinaoikeusinsinöörin virkaa enintään kahden vuoden määräajaksi. Siirtämisestä päättää pykäläehdotuksen mukaan oikeusministeriö ja siirtäminen edellyttää virkamiehen suostumusta.

Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa katsonut, ettei ehdotettu sääntely ole perustuslain säännösten vastaista, mutta perustuslain 102 §:n sekä 3 §:n 3 momentissa turvatuun tuomioistuimen riippumattomuuden kannalta olisi perustellumpaa, että oikeusministeriön asemesta virkamiehet määrää tehtäviinsä markkinaoikeus. Lakivaliokunta yhtyy perustuslakivaliokunnan esittämään ja ehdottaa pykälän 1 momenttia muutettavaksi edellä tarkoitettuun tavoin.

Sääntely ei edellytä, että säännöksessä tarkoitetut virkamiehet määrätään markkinaoikeuteen, vaan siirtämiseen sisältyy harkinnanvaraa. Valiokunta pitää harkinnanvaraisuutta perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Pykälän perusteluista ilmenee, että nyt tarkoitettuja virkamiehiä ei voida siirtää vakinaiseen tuomarin virkaan markkinaoikeuteen. Tämän vuoksi kaikki markkinaoikeuteen tulevat uudet markkinaoikeustuomarin tai -insinöörin virat tullaan täyttämään normaalin hakumenettelyn kautta. Nyt käsillä oleva pykälä, joka mahdollistaa tiettyjen virkamiesten määräämisen markkinaoikeuteen, muodostaa näin ollen poikkeuksen tästä lähtökohdasta. Lisäksi harkinnanvaraisuutta puoltaa se, että virkojen siirtäminen ajankohtaistuu vasta vuoden 2014 alkupuolella.

19. Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain muuttamisesta

10 a §. Valiokunta ehdottaa, että pykälän 2 momenttia kielellisesti selkeytetään suhteessa pykälän 1 momenttiin.

22. Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain muuttamisesta

Voimaantulosäännös. Valiokunta ehdottaa, että voimaantulosäännöksen 3 momentin viimeistä virkettä kielellisesti selkeytetään.

36. Laki arvopaperimarkkinalain 10 luvun muuttamisesta

10 luku. *Erinäisiä säännöksiä.*

3 a §. Eduskunta on 20.11.2012 hyväksynyt uuden arvopaperimarkkinalain, jolla kumotaan 26.5.1989 annettu arvopaperimarkkinalaki (495/1989) (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Tämän johdosta nyt käsillä olevaan hallituksen esitykseen sisältyvä 36. lakiehdotus on käynyt tarpeettomaksi, minkä vuoksi lakivaliokunta ehdottaa, että se hylätään.

41. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta (Uusi lakiehdotus)

44 §. *Velvollisuus saapua markkinaoikeuden istuntoon ja esittää asiakirjoja.* Eduskunta on 20.11.2012 hyväksynyt lain Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 32/2012 vp — TaVM 11/2012 vp). Lain 44 §:n 2 momentin mukaan asian käsittelystä ja selvittämisestä säädetään muutoin hallintolainkäyttölaissa ja markkinaoikeuslaissa (1527/2001). Momentissa säädetään myös, että käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta säädetään erikseen. Nyt käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa säädetään uusi laki (2. lakiehdotus), johon sisältyvät säännökset asian käsittelystä ja selvittä-

misestä markkinaoikeudessa. Kyseisessä laissa viitataan hallintolainkäyttölakiin ja siinä annetaan säännöksiä käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta. Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa, että Finanssivalvonnasta annetun lain 44 §:n 2 momenttia tarkistetaan niin, että siinä viitataan pelkästään oikeudenkäynnistä markkinaoikeuteen annettuun lakiin ja että momentin viimeinen virke käsittelyn ja asiakirjojen julkisuudesta poistetaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella lakivaliokunta ehdottaa,

että 3. —15., 17., 18., 20., 21., 23.—35. ja 37.—40. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomina,

että 1., 2., 16., 19. ja 22. lakiehdotus hyväksytään muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että hyväksytään uusi 41. lakiehdotus (Valiokunnan uusi lakiehdotus) ja

että 36. lakiehdotus hylätään.

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki markkinaoikeudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Markkinaoikeuden tehtävä ja toimivalta

Markkinaoikeus toimii kilpailu- ja valvonta-asioiden sekä hankinta-asioiden, teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden sekä markkinaoikeudellisten asioiden erityistuomioistuimena.

(2 mom. kuten HE)

2 § (Kuten HE)

2 luku

Henkilöstö

3 § (Kuten HE)

4 §

Jäsenten kelpoisuus ja nimittäminen

Ylituomarin ja markkinaoikeustuomarin kelpoisuusvaatimuksista sekä nimittämisestä säädetään tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa (205/2000). Ylituomarilta ja markkinaoikeustuomarilta edellytetään lisäksi, että hän on perehtynyt kilpailu- tai valvonta-asioihin taikka hankinta-asioihin, teollis- tai tekijän-

oikeudellisiin asioihin *taikka* markkinaoikeudellisiin asioihin.

(2 mom. kuten HE)

5 ja 6 §
(Kuten HE)

7 §

Asiantuntijajäsenten kelpoisuus

Kilpailu- ja valvonta-asioiden sekä hankinta-asioiden käsittelyyn osallistuvalla asiantuntijajäseneltä edellytetään, että hän on suorittanut soveltuvan ylemmän korkeakoulututkinnon ja perehtynyt kilpailuoikeuteen, hankintatoimeen, energiamarkkinoihin, taloustieteeseen, *markkinointiin*, *arvopaperimarkkinoihin*, elinkeinoelämään tai taloudellisiin kysymyksiin.

(2 ja 3 mom. kuten HE)

8—12 §
(Kuten HE)

3 luku

Asioiden käsittely

13—28 §
(Kuten HE)

29 §

Jaoston puheenjohtajan tehtävään määrääminen

Ylituomari määrää jaoston puheenjohtajan tehtävään markkinaoikeustuomarin enintään kolmeksi vuodeksi. Tehtävä on julistettava niiden markkinaoikeuden vakinaisten markkinaoikeustuomareiden haettavaksi, jotka on *nimitetty* virkaansa ennen hakuajan päättymistä. Tehtävään määrättävältä edellytetään, että hänellä on siihen tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet ja johtamistaitoa.

(2 mom. kuten HE)

30—38 §
(Kuten HE)

2.

Laki

oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §
(Kuten HE)

2 §

Kilpailu- ja valvonta-asiat

Markkinaoikeus käsittelee *kilpailu- ja valvonta-asioina* asiat, jotka säädetään sen toimivaltaan kuuluviksi:

(1—6 kohta kuten HE)

7) *Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008). (Uusi 7 kohta)*

Markkinaoikeus käsittelee kilpailu- ja valvonta-asioina myös sen toimivaltaan kuuluviksi säädetty:

(1—3 kohta kuten HE)

3 §
(Kuten HE)

4 §

Teollis- ja tekijänoikeudelliset asiat

(1 mom. kuten HE)

Markkinaoikeus käsittelee teollis- ja tekijänoikeudellisina asioina myös sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetussa laissa (1061/1978) sen toimivaltaan kuuluviksi säädettyt riita-asiat.

(3 mom. kuten HE)

5 §

Toimivalta teollis- tai tekijänoikeudelliseen asiaan liittyvässä riita-asiassa

Markkinaoikeus voi 4 §:n 1 momentin 1—10, 13 tai 15 kohdassa taikka 2 momentissa mainitussa laissa sen toimivaltaan kuuluvaksi säädetyn riita-asian yhteydessä tutkia myös muun riita-asian, jos kantaja nostaa kanteet samanaikaisesti samaa vastaajaa tai eri vastaajia vastaan ja kanteet johtuvat olennaisesti samasta perusteesta. *Erityisestä syystä markkinaoikeus voi tutkia mainitun muun riita-asian, vaikka sitä tarkoitavaa kannetta ei ole nostettu samanaikaisesti. Kanne on tällöinkin nostettava ennen kuin valmistelu on oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 28 §:n 1 momentin mukaisesti todettu päättyneeksi tai ennen kuin oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 22 §:n mukaisesti asetettu määräaika on kulu- nut umpeen, jos tällainen määräaika on asian- osaiselle asetettu.*

(2—4 mom. kuten HE)

6 §

Markkinaoikeudelliset asiat

Markkinaoikeus käsittelee *markkinaoikeudel- lisina asioina* asiat, jotka säädetään sen toimi- valtaan kuuluviksi:

(1 kohta kuten HE)

2) *Kilpailu- ja kuluttajavirastosta* annetussa laissa (/);

(3—5 kohta kuten HE)

(6 ja 7 kohta *poist.*)

(6—8 kohta kuten HE:n 8—10 kohta)

9) *laissa kaupallisten sopimusten maksueh- doista (/); (Uusi 9 kohta)*

(10—12 kohta kuten HE:n 11—13 kohta)

(2 mom. kuten HE)

2 luku

Kilpailu- ja valvonta-asioiden käsittely

1 §

Kilpailu- ja valvonta-asioiden käsittely

Valmisteluistunnon toimittamisesta sekä suullisesta käsittelystä kilpailu- ja valvonta- asioissa säädetään 4 luvun 10 ja 11 §:ssä sekä 14 §:ssä.

Muutoin siltä osin kuin 1 luvun 2 §:ssä maini- tuissa laeissa ei toisin säädetä, kilpailu- ja val- vonta-asiat käsitellään markkinaoikeudessa siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

3 luku

Hankinta-asioiden käsittely

1 §

(Kuten HE)

4 luku

Teollis- ja tekijänoikeudellisten asioiden käsittely

1—24 §
(Kuten HE)

5 luku

Markkinaoikeudellisten asioiden käsittely

1 §
(Kuten HE)

2 §

Asian vireillepanoon oikeutetut

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä:

(1 kohta kuten HE)

2) *Kilpailu- ja kuluttajavirastosta* annetun lain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies;

3) saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies *tai se elinkeinonharjoittaja, johon kuluttaja-asiamiehen määräämä kiello kohdistuu*, ja 2 momentin mukaisissa asioissa se elinkeinonharjoittaja, johon mainitun lain 4, 4 a, 4 b tai 7 §:n *vastainen* menettely kohdistuu, tai elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys;

4) maksupalvelulain mukaisissa asioissa kuluttaja-asiamies (*poist.*);

(5 ja 6 kohta *poist.*)

(5 kohta kuten HE:n 7 kohta)

6) elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen sääntelystä annetun lain mukaisissa asioissa elinkeinonharjoittajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys *taikka* se elinkeinonharjoittaja *tai hankintayksikkö*, johon sopimusehdon käyttö *tai sopimuskäytännön soveltaminen* kohdistuu;

(7 kohta kuten HE:n 9 kohta)

(2—4 mom. kuten HE)

Kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon tuomitsemista maksettavaksi tarkoittavan hakemuksen voi kuitenkin tehdä:

(1 kohta kuten HE)

(2 ja 3 kohta *poist.*)

2) *kuluttaja-asiamiehen saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin mukaisissa asioissa asettamaa uhkasakkoa koskevissa asioissa kuluttaja-asiamies; (Uusi 2 kohta)*

(3 kohta kuten HE:n 4 kohta)

(6 mom. kuten HE)

3 §

Toissijainen vireillepano-oikeus

Jos kuluttaja-asiamies kieltäytyy saattamasta markkinaoikeuden käsiteltäväksi kuluttajansuojalain, *Kilpailu- ja kuluttajavirastosta* annetun lain, saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin tai televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n mukaista asiaa, joka koskee markkinointitoimen, sopimusehdon tai perintämenettelyn kieltämistä, 1 §:ssä tarkoitetun hakemuksen voi tehdä palkansaajien ja kuluttajien etujen valvomiseksi toimiva rekisteröity yhdistys.

(2 mom. *poist.*)

4—7 §
(Kuten HE)

8 §

Hakemuksen antaminen tiedoksi eräissä muissa tapauksissa

Markkinaoikeuden on annettava 2 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainitun yhdistyksen hakemus tiedoksi säästökassaa tarkastavalle osuuskunnan tilintarkastajalle.

Markkinaoikeuden on annettava 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa mainitun ulkomaisen järjestön tai viranomaisen hakemus tiedoksi kuluttaja-asiamiehelle, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle *tai* Viestintävirastolle (*poist.*) kunkin valvontavaltaan kuuluvassa asiassa. Mainitulle viranomaiselle on varattava

tilaisuus tulla kuulluksi, jollei kuuleminen tarpeettomasti viivytä asian ratkaisua.

9 §

Väliaikaista kieltoa koskevan vaatimuksen käsittely

(1 mom. kuten HE)

Kuluttaja-asiamiehen vaatimus väliaikaisen kiellon määrittämisestä kuluttajansuojalain, *Kilpailu- ja kuluttajavirastosta* annetun lain, saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin tai televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n mukaisessa asiassa voidaan ratkaista, vaikka sitä ei ole saatu annettua tiedoksi sille, johon vaatimus kohdistuu.

10—14 §
(Kuten HE)

15 §

Korvaus valtion varoista

Markkinaoikeudessa todistajana tai asiantuntijana kuullulle suoritetaan kuluttajansuojalain, *Kilpailu- ja kuluttajavirastosta* annetun lain, saatavien perinnästä annetun lain 13 §:n 1 momentin, rajat ylittävistä kieltomenettelyistä annetun lain sekä televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 36 §:n mukaisissa asioissa korvausta valtion varoista sen mukaan kuin valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään.

Markkinaoikeus voi päätöksessään velvoittaa muun asianosaisen kuin kuluttaja-asiamiehen sekä 2 §:n 1 momentin 7 kohdassa mainitun ulkomaisen viranomaisen ja järjestön korvaamaan valtiolle sen varoista maksetut 1 momentissa tarkoitetut kustannukset.

16 ja 17 §
(Kuten HE)

6 luku

Erinäiset säännökset

1—4 §
(Kuten HE)

5 §

Oikeudenkäynnin julkisuus

Oikeudenkäynnin julkisuudesta markkinaoikeudessa kilpailu- ja valvonta-asioissa, hankinta-asioissa ja valitusasioissa säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007). Muutoin oikeudenkäynnin julkisuudesta markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (370/2007).

6 §
(Kuten HE)

7 §

Päätöksen antaminen tai julistaminen hallintolainkäyttöasiassa

Kilpailu- ja valvonta-asioissa, hankinta-asioissa ja valitusasioissa markkinaoikeuden päätös annetaan päätösneuvottelun päätyttyä.

(2—4 mom. kuten HE)

8 §
(Kuten HE)

7 luku

Muutoksenhaku markkinaoikeuden ratkaisuun

1 §

Muutoksenhaku kilpailu- ja valvonta-asioissa sekä hankinta-asioissa

Markkinaoikeuden päätökseen kilpailu- tai valvonta-asiassa taikka hankinta-asiassa hae-

taan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin 1 luvun 2 ja 3 §:ssä mainituissa laeissa säädetään.

2—5 §
(Kuten HE)

8 luku

Voimaantulo

1 ja 2 §
(Kuten HE)

16.

Laki

patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
(Kuten HE)

den markkinaoikeustuomarin tai markkinaoikeusinsinöörin virkaa enintään kahden vuoden määräajaksi. Siirtämisestä päättää *markkinaoikeus*. Siirtäminen edellyttää virkamiehen suostumusta.

(2 mom. kuten HE)

2 §
Tämän lain voimaan tullessa Patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnassa päätoimisesti toimivat, markkinaoikeudesta annetun lain (/) 4 §:ssä säädettyt kelpoisuusehdot täyttävät virkamiehet voidaan määrätä tämän lain voimaan tullessa hoitamaan markkinaoikeu-

3 §
(Kuten HE)

19.

Laki

sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain (1061/1978) 7, 8 ja 11 §, sellaisina kuin ne ovat, 7 ja 8 § laissa 1532/2001 sekä 11 § osaksi laissa 481/2011, sekä *lisätään* lakiin uusi 7 a, 8 a, 10 a, 10 b ja 11 a § seuraavasti:

7, 7 a, 8 ja 8 a §
(Kuten HE)

Edellä 1 momentissa *tarkoitettujen (poist.)* asioiden (*poist.*) käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudesta annetussa laissa (/).

10 a §
(1 mom. kuten HE)

10 b, 11 ja 11 a §
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

22.

Laki

todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annettuun lakiin (344/2000) uusi 7 b § seuraavasti:

7 b §
(Kuten HE)

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä sovelletaan 2 momentissa säädetyn lisäksi myös, jos turvaamistointa on haettu tai 7 a §:n mukaista määräystä koskeva vaatimus on

esitetty ennen tämän lain voimaantuloa. Jos *pääasia, joka liittyy* tässä momentissa tarkoitettuun turvaamistoimeen tai 7 a §:n mukaista määräystä koskevaan vaatimukseen, (*poist.*) pannaan kuitenkin vireille markkinaoikeudessa, kanne oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 11 §:ssä tarkoitettujen vahingon ja kulujen korvaamisesta on pantava vireille markkinaoikeudessa.

Valiokunnan uusi lakiehdotus

41.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain 44 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 44 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa / , seuraavasti:

44 §

*Velvollisuus saapua markkinaoikeuden istun-
toon ja esittää asiakirjoja*

*denkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa
laissa (/). (Poist.)*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

Asian käsittelystä ja selvittämisestä *markki-
naoikeudessa* säädetään muutoin *(poist.) oikeu-*

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Anne Holmlund /kok
vpj. Stefan Wallin /r
jäs. James Hirvisaari /ps
Johanna Jurva /ps
Suna Kymäläinen /sd
Antti Lindtman /sd
Markku Mäntymaa /kok
Johanna Ojala-Niemelä /sd

Jaana Pelkonen /kok
Arto Pirttilahti /kesk
Jani Toivola /vihr
Kari Tolvanen /kok
Ari Torniainen /kesk
Kaj Turunen /ps
Peter Östman /kd
vjäs. Mika Kari /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.